

Skipulagsstofnun
Sigurður Ásbjörnsson
Laugavegi 166
150 Reykjavík

UMHVERFISSTOFNUN

Reykjavík, 15. janúar 2010
Tilvísun: UST20100100077/áb

Suðurlandsvegur frá Hveragerði og austur fyrir Selfoss. Umsögn um frummatsskýrslu

Vísað er til bréfs Skipulagsstofnunar dags. 7. desember sl. þar sem óskað er umsagnar Umhverfisstofnunar um ofangreinda frummatsskýrslu. Umhverfisstofnun telur frummatsskýrsluna vel unna og greina vel frá áhrifum fyrirhugaðrar framkvæmdar.

Náttúruvernd og náttúruminjar

Varmá og Ölfusforir eru einu svæðin á náttúruminjakrá sem eru innan áhrifasvæðis vegarins og er sérstöðu svæðanna vel lýst í frummatsskýrslunni: *"Ástæða þess að Varmá og Ölfusforir eru á náttúruminjakrá er bæði vegna jarð- og liffræði. Varmá er ein örfarra varmáa á Íslandi og er afrennsli frá virkum jarðhitasvæðum ofan við Hveragerði. Vistkerfi hennar er sérstætt vegna hærra hitastigs og meiri efnastyrks en í venjulegum ám og er verndar-, vísinda-, fræðslu- og útivistargildi hennar mikið. Bæði sjóbirtingur og bleikja eru í Varmá en einnig slæðist þangað lax, áll og regnbogasilungur. Ölfusforir eru um 20 km² votlendissvæði á fornu árseti Ölfusár og Varmár. Einkennisjurt Ölfusforanna er gulstör og á svæðinu eru fjölmargar tjarnir og flóar. Alls voru grafnir um 80 km af skurðum í tilraunum til að ræsa svæðið fram allt frá árinu 1937. Vegna hárrar grunnvatnsstöðu tókst það ekki. Fjölskrúðugt fuglalíf er í Ölfusforum allt árið þökk sé Varmá og fjölmörgum kaldavermslum".* Vegna verndargildis Varmár telur Umhverfisstofnun brýnt að á framkvæmdarstigi verði reynt eins og hægt er að koma í veg fyrir að mengun berist frá vinnuvélum í ána.

Valkostir, fuglar og gróðurfar

Í frummatsskýrslunni eru taldir til tveir megin valkostir, sem varða veglínu frá Biskupstungnabraut að Ölfusá, og staðsetningu brúarstæðis. Fyrsti valkostur er veglína 1 (syðri leið) sem *"þverar Ölfusá við miðja Efri Laugardælaeyju og lendir á austurbakkanum á Svarfhólsvelli. Brú við Efri Laugardælaeyju hefur undirstöðu í eyjunni og er í tveimur höfum, vestara hafið er um 120 m en eystra hafið er um 150 m mælt í vatnsborði árinna".* Annar valkostur er veglína 2 sem þverar *"Ölfusá skammt neðan við ferjustæði Laugardælaferju. Að vestan liggur veglínin í gegnum útivistarsvæði Árborgar um 100 m sunnan við Grímskletta en að austan liggur veglínin sunnan við Svarfhól og yfir núverandi golfskála á Svarfhólsvelli. Brúarhafið milli árbakka er um 180-190 m."* Mismunur í lengd brúa eftir staðsetningu er því 80-90 m.

Í meðfylgjandi rannsókn Jóhanns Óla Hilmarssonar og Ólafs Einarssonar um fugla og gróður við Suðurlandsveg er Ölfusá meginfarleið fugla á svæðinu. Efri-Laugardælaey, í veglínu 1, er einnig varpstaður margra fuglategunda. Við ferjustæði Laugardælaferju, í veglínu 2, er minna fuglalíf.

Veglína 2 mun því hafa minni áhrif á fuglalíf svæðisins.

Umhverfisstofnun telur mikilvægt að áflug fugla verði vaktad í kjölfar framkvæmda. Ef um áflug fugla á brúarstög er að ræða þá má búast við minni áflugi fyrir minna brúarhaf (veglína 2). Ef markvert áflug á sér stað má, sem mótvægisáðgerð, bæta lýsingu og/eða setja merkingar á stögin til að auka sýnileika þeirra.

Samkvæmt rannsókn Jóhanns Óla Hilmarssonar og Ólafs Einarssonar um fugla og gróður við Suðurlandsveg "mun fyrirhugaður vegur liggja yfir raskað land næst hringtorgi, síðan yfir votlendi og svo í gegnum skógræktar- og útivistarsvæðið í Hellisskógi, ef syðri leiðin verður fyrir valinu, þá er ljóst að gróður í Efri-Laugardælaey mun verða fyrir verulegri röskun þar sem ætlað er að setja eina undirstöðu brúarinnar í eyna. Á þessu svæði er gróður fjölbreyttastur og þar mun tapast votlendi og friðað skógræktarland undir veginn". Veglína 2 virðist því hafa minni áhrif á náttúrulegan gróður.

Útivistarsvæði

Í frummatsskýrslu kemur fram að fyrirhugaðar framkvæmdir munu hafa áhrif á útivistarsvæði Selfyssinga við bakka Ölfusár. Í niðurstöðu framkvæmdaraðila kemur fram að "Veglína 1 er að mestu leyti í samræmi við veglínuna sem verið hefur í aðalskipulagi Selfoss og síðar Arborgar um árabíl og öll uppbygging útivistarsvæðisins í Hellisskógi hefur tekið mið af henni. Veglínan mun liggja að mestu vestan svæðisins og kemur einungis yfir lítinn hluta þess. Ljóst er þó að nálægð þjóðveggar mun breyta svæðinu úr kyrrlátu útivistarsvæði, því hljóðvist mun breytast frá því sem nú er." Útivistarsvæðið mun breytast úr kyrrlátu útivistarsvæði í svæði sem þar sem jafngildishljóðstig mun að mestu fara yfir 45 dB(A), en til viðmiðunar má geta að í hávaðareglugerð nr. 724/2008 mega hávaðamörk ekki fara yfir 45 dB(A) fyrir frístundabyggð. Þó má benda á að í matsskýrslu er ekki gert ráð fyrir dempun hljóðstigs af skógrækt. Varðandi sjónræn áhrif, kemur fram í skýrslunni að "Ný veglína og brú yfir Efri Laugardælaeyju verður mjög áberandi og brúarstólparnir munu verða sýnilegir frá öllu útivistarsvæðinu."

Veglína 2 fer yfir stærri hluta útivistarsvæðis Selfyssinga en veglína 1 og mun eyða mun meira af ræktuðum skóg. Einnig mun áhrif á hljóðvist útivistarsvæðisins vera meiri en fyrir veglínuna 1. Varðandi sjónræn áhrif framkvæmdanna fyrir gesti útivistarsvæðisins er ljóst að þau verða meiri fyrir veglína 2.

Fyrir útivist Selfyssinga telst því veglína 1 vera betri kostur en veglína 2.

Niðurstaða

Umhverfisstofnun telur veglínuna 2 vera betri valkost, hvað varðar umhverfisáhrif fyrirhugaðrar framkvæmdar. Hins vegar mun veglína 2 skerða meir útivistarsvæði við Ölfusá og því hafa meiri samfélagsleg áhrif. Að framansögðu er það álit Umhverfisstofnunar, að óháð hvor veglína verður valin, mun framkvæmdin eins og henni er lýst í framangreindri frummatsskýrslu ekki vera líkleg til að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif.

Virðingarfyllst

Asgeir Björnsson
sérfræðingur

Hjalti J. Guðmundsson
sviðstjóri